

PRENUMERATA.

Rocznie 48 Mk., Kr. 98
półrocznie 24 Mk., Kr. 48
kwartalnie 12 Mk., Ko-
ron 24.

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.
WYCHODZI GODZIENNIE Z WYJĄTKIEM NIEDZIEL I ŚWIĄT.

OGŁOSZENIA

Cała za wiersz drzew-
nego pisma (petit) po te-
ście 1 mk.
Kolumna 6 linów.
Numer pojedynczy
20 fenigów.

Redakcja i Administracja: Miodowa № 20.

Redakcja otwarta od 9—3 p. p.

Redaktor przyjmuje od 1—2 p. p.

Telef. red. 44-05. Telef. admn. 44-50.

DZIAŁ URZĘDOWY.

KONWENCJA

w przedmiocie emigracji i imigracji.

Naczelnik Państwa Polskiego w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej i Prezydent Rzeczypospolitej Francuskiej, dążąc do unormowania sposobem najbardziej przyjaznym stosunków wychodźczych i pragnąc zapewnić obywatelom obu państw wzajemność korzystania z dobrodziejstwa ochrony pracy i obowiązującego ustawodawstwa o odszkodowaniach za nieszczęśliwe wypadki przy pracy, postanowili zawrzeć w tym celu konwencję i wyznaczili jako swych przedstawicieli: Naczelnik Państwa Polskiego: p. Władysława Skrzyńskiego, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych; Prezydent Rzeczypospolitej Francuskiej: p. Mauricego Fouchet, Chargé d'Affaires Rzeczypospolitej w Polsce, którzy, wymienivszy swe pełnomocnictwa, uznane za dobre i właściwe, zgodnie ustalili następujące przepisy:

Art. 1.

Rząd Polski i Rząd Francuski postanawiają: 1. Udzielać wszelkich ułatwień administracyjnych mieszkańcom każdego z obu krajów, pragnącym się udać jednostkowo w celach zarobkowych do drugiego kraju lub powracającym do ojczyzny pod warunkiem stosowania przepisów niżej wyszczególnionych.

2. Zezwalać na zbiorowe kontraktowanie robotników w jednym z obu krajów na rachunek przedsiębiorstw, znajdujących się w kraju drugim, z zachowaniem warunków wyszczególnionych w niniejszej konwencji.

Przepisy ogólne.

Art. 2.

Robotnicy imigranci przy równej pracy otrzymują wynagrodzenie równe wynagrodzeniu robotników miejscowych tej samej kategorii, zajętych w takim samym przedsiębiorstwie, lub w braku robotników miejscowych tej samej kategorii zajętych w takim samym przedsiębiorstwie, wynagrodzenie, oparte na podstawie poziomu wynagrodzenia normalnego i przyjętego w danej okolicy dla robotników krajowych tej samej kategorii.

Art. 3.

Robotnicy korzystają będą z opieki przyznawanej pracownikom przez ustawodawstwo wewnętrzne obu Wysokich układających się Stron, jakoteż z opieki, którą zapewnić im mogły oba państwa w drodze układów specjalnych, zawartych bądź między niemi, bądź z innymi państwami.

Co się tyczy nieszczęśliwych wypadków przy pracy, to, zgodnie z ostatnim paragrafem art. 3 Ustawy francuskiej z d. 9. IV. 1898 r. o odszkodowaniach za nieszczęśliwe wypadki przy pracy i pod warunkami wskazanymi w tymże paragrafie uchylone są z samego prawa ograniczenia, przewidziane w stosunku do robotników polskich, ofiar nieszczęśliwych wypadków, jakoteż ich prawonastępców i przedstawicieli, którzy nie zamieszkują lub przestali zamieszkiwać terytorjum francuskie, wobec zapewnienia przez ustawodawstwo polskie, uznane za równoznaczne, wzajemności dla robotników francuskich. Porozumienie zawarte w formie układu między właściwymi władzami francuskimi i polskimi ustali niezbędne szczegóły zarządzeń w przedmiocie wypłaty rent i emerytur w Polsce i Francji.

Art. 4.

Jeżeli po chwili uzyskania mocy obowiązującej przez niniejszą konwencję inne konwencje, zawarte przez jedną ze stron układających się z innym mocarstwem, zapewnią robotnikom tego ostatniego dalej idące korzyści, niż korzyści przewidziane w niniejszej konwencji, to korzyści te staną się udziałem obywateli każdej z Wysokich układających się Stron, którzy zatrudnieni będą na terytorjum drugiego.

Art. 5.

W każdym z obu krajów właściwa władza strzedz będzie opieki nad robotnikami oraz czuwać nad stosowaniem do nich zarówno obowiązującego w kraju ustawodawstwa ochronnego, jak i wyżej wymienionych zasad w stosunku do robotników kraju drugiego, zatrudnionych na jego terytorjum. Do tej władzy winny być kierowane lub przekazywane

jej, bądź bezpośrednio, bądź za pośrednictwem właściwych władz konsularnych, ewentualnie w języku ojczystym robotników cudzoziemców, wszelkie ich reklamacje, dotyczące warunków pracy i wynagrodzenia, jakoteż reklamacje, wynikające z trudności wszelkiego rodzaju, na które robotnicy mogą być narażeni wskutek pobytu w obcym kraju.

Przepis tego artykułu nie ogranicza w niczym uprawnień konsulów, które wynikają lub wynikną z traktatów konwencji i ustaw kraju ich urzędowania.

II. Emigracja jednostkowa.

Art. 6.

Wyjawszy czasowy i wyjątkowy przepis art. 10 konwencji niniejszej, żadne specjalne pozwolenie nie będzie wymagane przy opuszczaniu kraju ojczystego od robotników lub ich rodzin, udających się jednostkowo i samorzutnie z jednego kraju do drugiego celem wyszukania sobie zajęcia. Odwrotnie, żadne specjalne pozwolenia na wyjazd z kraju obcego nie będą wymagane od robotników-emigrantów lub ich rodzin pragnących udeść się z powrotem do ojczyzny.

Aby móc korzystać z ułatwień niniejszej konwencji, robotnicy powinni być zaopatrzeni w dokumenty tożsamości, wystawione przez władze ojczyste.

Art. 7.

Robotnicy, emigrujący jednostkowo i samorzutnie, będą przyjmowani po ich przybyciu do kraju przeznaczenia przez władze krajowe, które udzielią im swobodnego wstępu w głąb kraju, z zastrzeżeniem stosowania do nich ustaw i przepisów sanitarnych lub policyjnych, jakoteż przepisów niżej wyszczególnionych.

Art. 8.

O ile robotnicy imigranci po przybyciu na granicę przedstawiają umowę najmu udadzą się oni do miejsca swego przeznaczenia, oczywiście pod warunkiem, że umowa ta nie będzie zawierała ani ze strony robotnika, ani ze strony pracodawcy klauzul, sprzecznych z zasadami, wymienionymi w niniejszej konwencji.

Art. 9.

O ile robotnicy imigranci po przybyciu na granicę nie przedstawiają umowy najmu, lub o ile klauzule, zawarte w tej umowie, sprzeciwiać się będą niniejszej konwencji, robotnicy ci, o ile mają środki na koszty dalszej podróży, będą skierowani do miejscowości przez nich wybranych. W przeciwnym razie umieszczani będą w bezpłatnych schroniskach dla emigrantów lub kierowani do bezpłatnych Urzędów Pośrednictwa Pracy w bliskości granicy. Te schroniska i Urzędy zapewniają im zajęcie w warunkach odpowiadających zasadom, wymienionym wyżej, o ile umieszczenie to będzie bez szkody dla robotników krajowych.

Art. 10.

W razie gdyby stan rynku pracy nie pozwalał w niektórych okresach, w niektórych miejscowościach i dla niektórych zawodów na dostarczenie zajęcia dla emigrantów, przybywających szukać pracy jednostkowo i samorzutnie, rząd interesowany doniesie o tem niezwłocznie drogą dyplomatyczną rządowi drugiego kraju, który ze swej strony zawiadomi o tem swoich obywateli.

W razie, gdyby ta notyfikacja nie odniosła zamierzonego skutku, strony układające się wydadzą za wspólną zgodą wszelkie inne potrzebne zarządzenia.

III. Kontraktowanie zbiorowe.

Art. 11.

Obie Wysokie układające się Strony zobowiązują się do zezwolenia na przeprowadzenie kontraktowania zbiorowego na ich terytorjum na rachunek przedsiębiorstw, położonych w drugim kraju na warunkach, wskazywanych poniżej.

Art. 12.

Rząd kraju, w którym się kontraktowanie odbywa, zastrzega sobie prawo określenia miejscowości, w jakich kontraktowanie będzie dozwolone, rząd kraju, w którym przebywają pracodawcy, zastrzega sobie prawo określenia miejscowości, do jakich kierowani być mogą robotnicy.

Rządy obu państw za wspólną zgodą ustala liczbę robotników każdej kategorii, którzy mogą być zakontraktowani zbiorowo, bez szkody dla rozwoju

ekonomicznego jednego z krajów i robotników krajowych drugiego kraju; w tym celu wyłonią one komisję, która zbierać się będzie kolejno w Warszawie i Paryżu przynajmniej raz do roku.

Każdy z rządów przedstawi tej komisji opinię krajowego Komitetu doradczego, w którego skład wejdą obok przedstawicieli władz interesowanych przedstawiciele pracodawców i robotników.

Art. 13.

Kontraktowanie zbiorowe będzie mogło być przeprowadzone w granicach oznaczonych powyżej i pod kontrolą właściwych władz kraju, na którego terytorjum się odbywa, przez urzędowe organy pośrednictwa pracy tegoż kraju.

W Polsce kontraktowanie odbywać się będzie wyłącznie przez Państwowy Urząd Pośrednictwa Pracy i Opieki nad Wychodźcami, we Francji przez Państwowy Urząd Pośrednictwa Pracy.

Jednakowoż, zakontraktowani w ten sposób robotnicy podlegać będą przed wyjazdem przyjęciu oraz klasyfikacji, względnie odrzuceniu, bądź przez Misję oficjalną rządu, na którego terytorjum mają być zatrudnieni, bądź przez przedstawiciela przedsiębiorcy działającego wyłącznie na rzecz przedsiębiorstwa, w którym pracuje, bądź też przez przedstawiciela organizacji zawodowej; przedstawiciele wymienieni w dwóch ostatnich wypadkach muszą być zatwierdzeni przez oba rządy.

Umowy pracy przedstawione przez pracodawców i przedstawione przez nich zapotrzebowania robotników będą uzgodnione z normalnymi wzorami umów i zapotrzebowań, ustanowionymi drogą porozumienia się między właściwymi władzami Francji i Polski.

Jeden egzemplarz zapotrzebowania, odpowiadający każdorazowemu aktowi kontraktowania zbiorowego, będzie przedstawiony przez pracodawcę do zaświadczenia władzy właściwej kraju, w którym robotnicy mają być zatrudnieni, i przesłany przez nią do władzy właściwej kraju, na którego terytorjum dokonują się kontraktowanie.

Zaświadczenie udzielane będzie tylko wówczas, jeżeli warunki umowy przewidziane w zapotrzebowaniu zgodne są z zasadami, ustalonymi w niniejszej konwencji, jeżeli robotnikowi może być dostarczone przyzwoite mieszkanie i pożywienie i jeśli zapotrzebowanie siły roboczej usprawiedliwia kontraktowanie ze strony przedsiębiorstwa interesowanego.

Zaświadczone zapotrzebowanie będzie przesłane drogą dyplomatyczną władzy właściwej kraju, w którym ma się dokonać kontraktowanie, z podaniem liczby i kategorii robotników oraz; w razie potrzeby, nazwiska przedstawiciela, mającego współdziałać przy przejęciu, stosownie do warunków, przewidzianych w ustępie 2 niniejszego artykułu.

Art. 14.

Umowy specjalne, zawarte między właściwymi władzami obu Wysokich układających się Stron, ustala warunki stosowania niniejszej konwencji pod względem zbiorowego kontraktowania, przepisów sanitarnych przy wyjeździe i przewozu robotników.

Regulamin ułożony za wspólną zgodą przez właściwe władze francuskie i polskie określi również warunki przesyłania oszczędności, złożonych przez robotników w kasach oszczędności kraju, w którym będą zatrudnieni, do kas oszczędności ich ojczyzny.

Art. 15.

Postanowienia artykułu 1—5 niniejszej konwencji stosowane będą i do robotników każdego z obu państw, którzy zatrudnieni byli na terytorjum drugiego przed wejściem w życie niniejszej konwencji.

Art. 16.

Niniejsza konwencja będzie ratyfikowana i ratyfikacje zatem wymienione w Paryżu w czasie możliwie jaknajszerszym. Konwencja ta zyska moc obowiązującą we Francji i w Polsce po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia, dokonanego stosownie do obowiązujących w każdym z tych państw przepisów.

Konwencja obowiązywać będzie na przeciąg jednego roku i będzie rok rocznie odnawiana przez milczącą prolongatę, o ile nie nastąpi wymówienie w ciągu 3 miesięcy następujących po upływie każdego okresu.

Wszystkie trudności, wyniknąć mogące ze stowarcia niniejszej konwencji, będą załatwione na drodze dyplomatycznej.

Na dowód czego pełnomocnicy: z jednej strony p. Władysław Skrzyński, a z drugiej strony p. Maurice Fauchet podpisali niniejszą konwencję i wycisnęli na niej pieczęcie swych godła.

Sporządzone w Warszawie w dwóch oryginalnych egzemplarzach, dnia trzeciego września roku tysiąc dziewięćset czterdziestego.

(podp.) W. Skrzyński. (podp.) M. Fauchet.
L. S. L. S.

PROTOKOŁ.

W chwili położenia podpisów na konwencji z daty dzisiejszej niżej podpisani przedstawiciele oświadczyli zgodnie co następuje:

I. Nie czekając na ratyfikację niniejszej konwencji, w drodze wyjątku, przepisy konwencji tej staną się bezwzględnie obowiązującymi, wyjąwszy przepisy artykułu III, dotyczące nieszczęśliwych wypadków przy pracy, z tem jednak zastrzeżeniem, że z chwilą ratyfikacji przepisy wspomnianego artykułu III działać będą wstecz, o ile chodzić będzie o wypadki przy pracy, zasze między datą podpisania tej konwencji a wymianą ratyfikacji, oraz, że zostaną zarządzane, celem zagwarantowania praw osób interesowanych, wszelkie środki ochronne, bądź przez te same osoby, bądź też na ich rachunek przez ich pracodawców.

II. W przeciągu trzech miesięcy po wymianie ratyfikacji specjalna konwencja określi warunki, pod jakimi robotnicy francuscy w Polsce a polscy we Francji będą mogli korzystać z ustaw o ochronie pracy, o ubezpieczeniach i o opiece społecznej, oraz pod jakimi warunkami będą mogli wykonywać prawo należenia do związków zawodowych i zakładania stowarzyszeń zgodnie z ustawami każdej z Wysockich układających się Stron.

(Podp.) W. Skrzyński. (Podp.) M. Fauchet.
L. S. L. S.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Kolei Żelaznych (w porozumieniu z Ministerstwami Skarbu oraz Przemysłu i Handlu) w sprawie wyłączenia stacji Granica z wewnętrznej taryfy towarowej austriackich kolei państwowych.

Zamieszczone w wykazie odległości (Kilometerzeiger) wewnętrznej taryfy towarowej austriackich kolei państwowych grupa C, północno-wschodnia sieć kolejowa, kilometryczne odległości od, względnie do stacji Granica należy skreślić.

Należności taryfowe w komunikacji między stacjami b. zaboru austriackiego a stacjami b. zaboru rosyjskiego oblicza się od, względnie do stacji Szczakowa.

Kierownik Ministerstwa:

(—) J. Eberhardt.

Warszawa, dn. 4 października 1919 r.

NOMINACJE.

Naczelnik Państwa zamianował postanowieniem z dnia 22 września 1919 roku nadzwyczajnego prof. D-ra Stefana Dąbrowskiego profesorem zwyczajnym chemii ogólnej i nauki żywieniu zwierząt w Akademii weterynaryj w Lwowie.

Naczelnik Państwa zamianował postanowieniem z dnia 5 września 1919 r. docenta prywatnego z tytułem nadzwyczajnego profesora D-ra Adama Szlagowskiego profesorem zwyczajnym historii społecznej i gospodarczej czasów nowożytnych w Uniwersytecie Lwowskim.

Naczelnik Państwa zamianował postanowieniem z dnia 9 września 1919 r. dotychczasowego profesora nadzwyczajnego Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie D-ra Wacława Dąbrowskiego profesorem zwyczajnym mikrobiologii rolniczej i przemysłu rolniczego tejże szkoły.

Naczelnik Państwa postanowieniem z dnia 25 września b. r. mianował Jana Sukiennickiego radcą Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Naczelnik Państwa postanowieniem z dnia 2-go października 1919 r. mianował inż. Ignacego Wolickiego Szefem Sekcji w Ministerstwie Kolei Żelaznych.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zamianował D-ra Aleksandra Birkenmajera asystentem Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie.

Naczelnik Państwa postanowieniem z d. 8-go października b. r. mianował Leona Supińskiego — Prezesem Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

— Stefana Tomaszewskiego — Prezesem Sądu Okręgowego w Kielcach.

— Stanisława Łackiego — Sędzią Sądu Okręgowego w Warszawie.

— Wacława Laskowskiego — Sędzią Sądu Okręgowego w Warszawie.

— Władysława Markowskiego — Sędzią Sądu Okręgowego w Warszawie.

— Norberta Hermana — Sędzią Sądu Okręgowego w Kaliszu.

— Dominika Kochańskiego — Wiceprezesem Sądu Okręgowego w Lublinie.

— Henryka Grymińskiego — Sędzią Sądu Okr. w Łodzi.

— Tadeusza Dymowskiego — Sędzią Sądu Okręgowego w Białymstoku.

— Stanisława Sienickiego — Prokuratorem przy Sądzie Okręgowym w Łomży.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Wydział prasowy Min. Spraw Wewn. komunikuje, że do PP. Starostów został wysłany okólnik treści następującej:

W ostatnich czasach odbyło się kilka zjazdów Związków Zawodowych robotników rolnych, zakończonych zjazdem krajowym, który się odbył w Warszawie w dniach 25 i 26 sierpnia r. b. W debatach zjazdu wysunięto na pierwszy plan sprawy, stojące w związku z reformą rolną, i ustalono w tej mierze stanowisko i taktykę Związku. Rezolucja przyjęta przez delegatów zjazdu, wychodząc z założenia, że ziemia powinna przejść „do rąk służby folwarcznej, bezrolnych i małorolnych bez wykupu”, występuje zwłaszcza przeciwko parcelacji, prowadzonej z wolnej ręki. W ten sposób Związek przechodzi „od spraw obrony interesów o powiększenie ordynacji i pensji do bezpośredniej walki o ziemię”, zapowiadając, że w tej mierze „nie cofnie się przed żadnymi środkami walki”.

Ponieważ walki o ziemię nie można uważać za interes zawodowy robotników rolnych jako taki, przeto tego rodzaju rozszerzenie działalności Związku jest przekroczeniem jego statutu, zaś taktyka, którą zapowiada rezolucja zjazdu, jest groźbą dla porządku publicznego. Należy przeto, broniąc i nadal pracowników rolnych przed ewentualnymi naruszeniami ze strony pracodawców prawnie zawartych umów i zobowiązań, zwrócić baczną uwagę na nielegalną działalność oddziałów związku, tembardziej, że w wielu miejscowościach w kraju miał już miejsce szereg wystąpień służby folwarcznej przeciwko parcelantom. Działając groźbami, a nawet występując czynnie, służba folwarczna, do której często przylączyła się okoliczna ludność małorolna względnie bezrolna, stara się uniemożliwić prawnym nabywcom działek ziemi zagospodarowanie się na nich. Jest to objaw groźny nie tylko dla porządku publicznego, ale w wysokim stopniu również dla życia gospodarczego kraju, powoduje bowiem unieruchomienie wielu warsztatów rolnych i zmniejsza w ten sposób i tak niedostateczną ilość wytwarzanych produktów rolnych.

Wobec tego, w razie ujawnienia działalności Związku Zawodowego robotników rolnych w kierunku, o którym mowa, należy wystąpić przeciwko niemu, stosując będące w rozporządzeniu Pana odpowiednie środki prawne. Oddziały związku, które nie są zalegalizowane, należy rozwiązać; o ile działalność zalegalizowanych oddziałów Związku zdążać będzie do zadań stanowiących przestępstwo lub wykroczenie, to stosownie do art. 14 dekretu w przedmiocie tymczasowych przepisów o pracowniczych związkach zawodowych (Dziennik praw Nr 15, poz. 209)—po przeprowadzeniu dochodzenia spraw, należy skierować do Prokuratora Sądu Okręgowego z wnioskiem o zawieszenie, względnie rozwiązanie oddziału Związku. Występujący przeciwko prawnym nabywcom parceli, w razie cech przestępstwa, winni być pociągani do odpowiedzialności karnej z art. 123 względnie 129 ustaw karnych, w powiatach zaś, w których wprowadzono na podstawie ustawy z d. 25 lipca r. b. w przedmiocie zapewnienia bezpieczeństwa Państwa i utrzymania porządku publicznego w czasie wojny ograniczenia praw obywatelskich, należy stosować również środki prawno-administracyjne w zakresie specjalnych uprawnień Pp. Starostów.

O ile w innych powiatach miałyby miejsce wypadki, powołane i wskazane być było zastosowanie tego rodzaju środków Pp. Starostowie winni zwracać się z wnioskami w tej mierze do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych; celem spowodowania odpowiednich zarządzeń.

O wszystkich przejawach i wypadkach wykroczeń, o których mowa; a również o środkach zapobiegawczych, które zastosowane zostały przez Pana; należy każdorazowo niezwłocznie zawiadamiać Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

PAŃSTWOWA CENTRALA DEWIZ.

Kursy z dnia 14 października 1919 r.

	Dewizy		Banknoty	
	Kupno	Sprzed.	Kupno	Sprzed.
Fundy sterlingi . . .	146.—	148.20	145.70	148.90
Dolary St. Zjedn. . .	34.75	35.25	34.50	35.50
„ Kanadyjskie . . .	—	—	39.—	35.—
Franki francuskie . .	4.10	4.20	4.05	4.20
„ szwajcarskie . . .	6.25	6.35	6.20	6.40
„ belgijskie	4.10	4.20	4.05	4.20
Liry	3.50	3.55	3.45	3.60
Marki fińskie	157.—	159.—	156.—	160.—
Leje rumuńskie	165.—	170.—	165.—	175.—
Lewy bułgarskie	—	—	75.—	81.—
Floreń holendersk . . .	13.05	13.25	12.95	13.35
Korony szwedzkie . . .	8.40	8.50	8.35	8.55
„ norweskie	7.90	8.—	7.85	8.05
„ duńskie	7.40	7.50	7.35	7.55
Marki niemieckie 138.—	140.—	137.—	140.—	
(drobno do 10 mk.) . . .	—	—	100.—	—
Korony austr.-niem. . .	—	52.—	—	52.—
„ czeskie	99.75	101.25	99.—	101.75

Kurs przeliczenia na korony .53.—

TELEGRAMY.

Komunikat Sztabu Generalnego.

Warszawa, 13.10. — (P.A.T.). Front litewsko-białoruski: Na południe od Bobrujska oddziały bolszewickie, które przeszły przez rzekę Ptycz w celu zaatakowania naszych pozycji pod Bubnowką i Łuszczami, zostały naszym kontratakami wyrzucone z powrotem na wschodni brzeg Ptyczy. W akcji tej wzięliśmy 50 jeńców. Na placu boju nieprzyjaciela pozostawił dużą ilość rannych i zabitych. Próby nieprzyjaciela przejścia przez Dźwinę pod Krasławką i pod Dźwińskiem zostały udaremnione ogniem karabinowym.

Na odcinku poleskim — energiczna działalność wywiadowa.

Front wołyński: Na południe od Olewska kombinowany nasz oddział wypadem na Kiszyn rozbił nieprzyjaciela, biorąc jeńców, karabin maszynowy i minierkę.

Na reszcie frontu — ożywiona działalność wywiadowa patroli bolszewickich.

W zastępstwie szefa sztabu generalnego:

Haller, pułkownik.

Mowa Naczelnika Państwa w Wilnie.

Wilno, 12. 10. (P. A. T.). — Na uroczystości otwarcia Uniwersytetu imienia Stefana Batorego wygłosił Naczelnik Państwa przemówienie, w którym podniósł, że wszechcicha wileńska przeżyła wielkie czasy epoki Mickiewicza. Lecz mury te widziały i gorsze czasy, czasy nieszczęścia, w których i ja byłem małym, nieznaczącym aktorem. Była to wówczas także uczelnia, lecz na niej widniał groźny napis: *vae victis!* biada zwyciężonym! — a tymi zwyciężonymi były małe dzieci, lub podrastający młodzieńcy. Wszystko, co dla duszy zwyciężonej było święte i drogie, podane było pogardzie i poniżeniu. Szlachetniejsze i wrażliwsze dusze wpłatało w kółka męki, słabsze wyrzucało na śmietnisko upodlenia. Na wspomnienie tych czasów, nam wychowankom tej szkoły na usta cisną się przekleństwa. Losy tych murów są podobne losom tej ziemi kresowej.

Wszystkie narody, wszystkie państwa mają swoje kresy: Nieszczęśliwy i zmienny jest los grodów i siół kresowych! Gdy wicher się zrywa, wstrząsa posadami przedewszystkiem ich budowl. Gdy chmura się zbiera, ostry grad siecze przedewszystkiem właśnie ziem kresowych łąny. Gdy grzmia pioruny, przedewszystkiem tu w wieżycie i domy uderzają.

Dlatego też, gdy danem i nam było stanąć w chwale zwycięstwa, gdy burza nad temi murami już się przeniosła, — spieszyłem, by dźwignąć dla tej wiary świątynię, by dać znak widomy jej potęgi i sily. Spieszyłem, choć tu jeszcze dochodzą echa nieprzebrzmiałej burzy, choć chmury jeszcze pokrywają niebo.

Niechże więc ta Wszchnica, którą dziś tu otwieram, zgodnie z tradycją tej ziemi, nie zjeje nigdy jadem nienawiści, niech nie kroczy nigdy drogami, które dla nas; Polaków, tak ciężkimi były. Niech krzepi jasnowidztwem wiedzy; potęgą myśli twórczej; umiejętnościami i skrzętną pracą naukowego rzemiosła.

Wasza Magnificencjo, Panie Rektorze, w Twojej ręce w imieniu Narodu Polskiego oddaję tę wskrzeszoną uczelnię. Przyjmij berło władania, fałszuch o godności świadczący i pierścień, znaczący Twe śluby z Wszchnicą. Quod felix, faustum, fortunatumque sit.